

EPERJESI LAPOK

Sárosmegye s városainak társadalmi s gazdasági érdekeit képviselő hetilap.

Az eperjesi „Széchenyi-kör“ és a „sárosmegyei gazdasági egyesület“ közlönye.

Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal:

főntoza, 328-ik szám alatt,

az Eperjesi Bankegylet könyvnyomda-helyiségeiben.

Ide intézendő minden a lap szellemi részét illető közlemény, valamint előfizetés, hirdetés és a kiadás körüli panaszok.

Megjelen: minden szombaton.

Előfizetési ár: vidékre postán vagy helyben házhoz küldve:

Egy évre 4 frt.
Félévre 2 „
Negyedévre 1 „

Hirdetéseket elfogad: Haasenstein és Vogler Budapestben és Bécsben, G. L. Daube m. Frankfurtban.

HIRDETÉSI DÍJ:

háromhasabos petit sor egyszeri hirdetése 5 kr., többszörös hirdetés jutányosabb.

— Bélyegdíj: minden hirdetésért külön 30 kr. —
Nyitlér minden sor 10 kr.

Kéziratok és levelek vissza nem adatnak. — Bérmentetlen levelek csak ismerős kezektől fogadtatnak el.

A kivándorlásról.

Lapunk egyik jeles munkatársától a következő sorokat vettük:

A kivándorlás korlátozását és szabályozását sürgetik sokan, sőt már találkoznak megyék is, a melyek a kormányt e téren cselekvésre ösztönözik. Ez oly fontos kérdés, a melynek megoldását nagy tanulmánynak, komoly megfontolásnak kell megelőznie. Mindezekelőtt pedig megkülönböztetendő: vajon az országból eltávozás csupán munkakeresés és pénzszerzés végetti ideiglenes távollétnek, vagy végképeni elhagyás azaz kivándorlásnak jellegét viseli-e? Mert ezen kétnemű távollét között lényeges a különbség és összetévesztése nagy zavaroknak lehet kuforrásává. Nem is oly könnyű a kétfőnek a gyakorlatbani megkülönböztetése, mint definiálása, a mennyiben a megbírálás és eldöntésnél belső és külső jelenségek veendő figyelembe; belsőnek a távoznai akarók szándéka, külsőknek a távoznai készülőknél családjuk és vagyonukkal rendelkezése tekintendők. Kivándorlónak csak az tekinthető, a ki összes vagyonát elidegeníti, családját magával viszi s kijelenti, hogy többé visszatérni nem akar. De vannak többen, a kik magukban távoznak idegen országba vagy világrészbe, és ha jól megdolgoznak, utólagosan intézkednek vagyonuk és családjukkal; ki fogja tehát ez esetben a távoznai szándékát meghatározhatni? Nem fordul-e elő gyakran az is, hogy maga a távoznai sem tudja, mit teend?

Különböznélünk kevés a kivándorló, sőt gyakran megcsúsznak az is, hogy a kivándorlottak vagy azért, mert munkát nem kaptak, vagy azért, mert honukon kívül nem képesek maradni, visszatérnek. Sokakat tehát a honvágy nem hagy nyugton, hanem kényszeríti és űzi a visszatérésre. Mert a magyar népnek, bármily ajku is legyen, megvan azon dicsérendő tulajdonsága, hogy honvágyat érez, mely ha ki nem elégítetik, sőt akadályokba ütközik, halálhozó betegséggé válik; ezt tapasztalták Olaszországban állomásozott katonáinknál, mely okból számosan haza bocsátattak.

Megemlítem még, hogy az Amerikába költöztek közül igen sokan egy évi időköz alatt 4—6—700 frtot küldtek szülőföldükre. Mindezek óvatos eljárásra intenek.

II.

Mi erre, tekintve, hogy e kérdés már többször bőven s részletesen volt taglalva, csak röviden a következőket jegyezzük meg: hogy tudomásunk szerint a gyakori kivándorlási esetek folytán, a kivándorlás kérdése nem csak az egyes megyéket p. o. Sárosmegyét stb.-it, hanem már magát az országgyűlést is foglalkoztatja s illetőleg foglalkoztatta, tehát hogy ez ügy már országos fontosságú közügygé lett.

És mert legközelebb részletes szabályozás alá kerül, elmondandjuk jövő alkalommal, mily elveket szeretnénk mi a szabályozásnál megóva, illetőleg keresztül vive látni, hogy így a kérdésnek a törvényhozás útján esz-közlendő elintézése, az újabb, a modern állam

eszméjével megegyező elméletnek és az ő emberi jogok által támasztott igényeknek megfelelő legyen.

Szerk.

Az Eperjes városi színház története.

(Vége.)

A feladat, mely ezen választmányra bízott, a mely megtszítelő egyrészt, annyira nehezen megoldható volt másrészt, kivált ha megfontoljuk, hogy hangszíjra és dr. Schmidt Gyula urak idejöknek egy nagy részét majdnem kizárólag ezen ügynek szentelték. Dr. Schmidt Gyula ur személyesen járt Budapestben s ott érintkezett szakemberekkel s készített tervvázlatokat. Jelenik-Almássy István ur nsgának érdeme a páholyeladás eszméjének megpendítése s a midőn ennek sikere iránt általában bizalmatlankodás és kétely lépett előtérbe, ő személyes utánjárás által juttatta eszméjét érvényre. Az eredmény az volt, hogy 9 páholy adattott el egyenkint 500 frtnyi áron, a színház jövedelmének biztosítása céljából oly módzatokkal, hogy a páholytulajdonos köteles a páholyába belépő minden személy után, — magát sem véve ki — oly belépti-díjt fizetni, mely egy első-rendű körszék díjának megfelel.

A színházi választmány tartott 38 ülést, azonkívül számos megbeszélést s értekezletet részben a helyszínen, gyakran érintkezett az építésszel s egyes vállalkozókkal; kötött szerződéseket s megbízatásához képest gondoskodott a költségek fedezéséről.

Az épületet tervezte Répászky Mihály, a kivitel Graf és Feszty építészekre bízott s a munkát feletti felügyeletet Török János fiatal építész vitte, ki számos rajtot készített a belfelszerelésre nézve is. A színpad és színpadi szerkezet Galó György népszínházi gépész tervei szerint készült; a színpadi díszletet Lehmann Mór népszínházi festő festette; a nézőtér díszítése Horovitz Mórnak gondosan és szépen keresztülvitt műve; a kárpitos-munkákat végre Deckert Kilian állította elő.

A pénzügyi oldalt illetőleg a következő adatokat hozzuk fel: igénybe vétettek a színházi alap a páholyeladásokból befolyt összeg; igénybe vették továbbá a régi vasuti alapot, (melynek a színház céljaira való fordítása iránt most lesznek a kellő lépések megindítandók,) s közgyűlési felhatalmazás folytán fordultunk a helybeli pénzügyzetekhez oly kérelemmel, hogy a színház felszerelése céljára három évi törlesztés kötelezettsége mellett 1000—1000 frtnyi kamatnélküli kölcsönt engedélyezzenek, mely kölcsön e célra rendezendő előadások jövedelméből lesz törlesztendő.

Legkétségesebben a népbank teljesíté kívánalmunkat, mely az 1000 frtnyi kölcsönt kamat nélkül azonnal megadta; a bankegylet 5% százalékos kamat mellett, de minden további kikötés nélkül engedélyezte a kért kölcsönt; a takarékpénztár azonban azon feltételt kötötte ki, hogy a tőle kért kölcsönre nézve a törvényhatósági engedély kikéressék. A választmány azonban ez ideig csak a két előbbi kölcsönt vette igénybe.

Az összes bevétel tesz (a színházmegnyitási előadások jövedelmét beleértve) 16,391 frtot.

Az ekkoráig tett kiadások ellenben a következők:

I. Színpad felszereléséért fizettetett	3930 frt.
II. Lehmannnak a díszletekért	3300 „
III. Fűtési készülékekért	1068 „
IV. Horovitznak a díszítésért	4400 „
V. Deckertnek kárpitozásért	800 „
VI. Asztalos munkáért	1100 „
VII. Vegyes kiadások	690 „

És marad még kifizetendő mintegy 700 frt. A színház ekként elkészülvén, a választmány a megnyitási előadások iránti intézkedéstétellel bízott meg.

Ezen megbízatás folytán a választmány a nemzeti művelődés körül városunkban buzgón és eredménydusan fáradozó Széchenyi-Kört hívta fel a megnyitásra való közreműködésre, mely a benne helyezett bizalomnak fényesen megfelelt.

A színház folyó évi márczius hó 26., 27. és 28-án hazánk legnagyobb színművésznőjének, Szerdahelyiné Prielle Kornéliának szíves közreműködése s a közönségnek ily mérvben még soha sem tapasztalt részvéte mellett műkedvelőink által nyitattott meg.

Előadattak ezen alkalommal: dr. Várad Antal költőnk városunk multjának legfényesebb mozzanatait megragadó képekben előtűntető s a Széchenyi-Kör által pályakoszorúzott gyönyörű „Prolog“-ja, mely e város minden polgárának szívében élénk visszhangra talált s méltán rendkívüli lelkesedést költött; előadattak továbbá a „Két év multán“, egy „Szellemdús hölgy“ című egyfelvonásos, végül az „Ibolyafaló“ című négyfelvonásos vígjáték.

Az előadások pénzügyi eredménye is fényesnek mondható.

Az első est bevétele	749 frt 10 kr.,
a másodiké	777 „
s a harmadiké	673 frt 90 krt
tett. A befejezésül rendezett bál bevétele	233 frt — kr.
s a „Prolog“ eladásából be-	
folyt	55 „ 40 „

Tekintve, hogy ezen előadások mondhatni az ország színe előtt folytak le, s ahhoz mérten fényes kiállítást igényeltek, a kiadások is tetemesek voltak. Mindezzel a színházi felszerelés javára megmaradt összeg mintegy 1000 frtot teend.

Midőn ezek után a színház ügyét a tek. közgyűlésnek s illetőleg a megalakítandó színházi választmányának kezébe letesztük s azt javasoljuk, miszerint a megnyitási ünnepélyének emlékéül a három megnyitási ünnepély színlappait, egy darab „Prolog“-ot s a Divald Károly helybeli fényképész ur által készített színházmegnyitási albumot e jelentéssel együtt a levéltárban elhelyeztetni méltóztassék, egyuttal örömtűnknek adunk kifejezést a fölött, hogy e mű létesítésében csekély erőnk-höz képest közreműködhettünk s a költő szavaival rekesztjük be ezen jelentésünket:

„Lebegjen áldás e munkáton,
Mert oly emlék áll készen e helyen,
A mely néped becsületére válik,
A mely híredre fényt vet és fejed
Igaz érdemmel koszorúzza meg!“

Eperjes sz. kir. város színházépítő bizottsága.
1881. évi ápril hó 26-án.

Fuhrmann Andor,
polgármester, bizottsági elnök.
Kys Géza,
bizottsági jegyző.

A „Sárosmegyei gazdasági egyesület“ közgyűlése f. é. május 2-án.

Pulszky Géza alelnök üdvözlőlvén a megjelent tagokat s a közgyűlést megnyitván, felolvasott a f. é. apr. 25-kén megtartott választmányi ülésről fölvett jegyzőkönyvben foglalt ama egyhangu ajánlat, mely szerint a választmány részéről a Szinyei Merse László elhalálozása folytán megürült elnöki székre megválasztandó alispánja, Péchy Zsigmond ur személye jelöltetett ki; mire közfelkiáltással s lelkes éljenzések között a sárosmegyei gazdasági egyesület elnökül Péchy Zsigmond Sárosmegye alispánja lett megválasztva, a ki is az elnöki széket elfoglalván, megköszönve a benne helyezett bizodalmat, rövid, de velős szavakkal körvonalozta követendő eljárását. A megtörtént elnökválasztás szabályszerű bejelentése a nmltgu m. kir. földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter urnak elhatározatván, a gyűlés a folyó ügyek tárgyalására tért át.

Mai számunkhoz egy fél iv van mellékelve.

Az egylet tulajdonát képező ezelőtt lövölde helyiségnek használt ingatlan jövedelmezővétele, esetleg annak szabadkézből való eladása hozatván szóba, hosszabb eszmecsere után, határozottat: hogy tekintve azt, miszerint az egylet pénztára ez idő szerint nem engedi meg ez ingatlan a kitűzött egyleti célnak megfelelő berendezését, időszereinek tünt fel ez ingatlan szabadkézből való eladását megkísérteni, ennek eszközésével tehát Péchy Zsigmond elnökölte alatt Pulszky Géza, Dobay Sándor és Joób Imre tagokból álló bizottság hatalmaztatik föl.

Az egylet tagjait kötelező idő az 1880. évvel lejárván, s az egylet alapszabályai értelmében újból megalakítandó lévén, az alapszabályok netáni módosítása, a tagsági díj ajánlatba hozatala iránt javaslatlással az eddigi választmány bizatot meg.

A pénztár megvizsgálására Péchy Zsigmond elnökölte mellett Berzeviczy Béla és Szabó Ede tagok küldettek ki.

A pénztárnok azon jelentése folytán, mely szerint a „Reunione Adriatica“ biztosító társaság a sárosmezei gazdasági egyesülettel megkötött biztosítási szerződése dacára a biztosítási díjából az egyletnek járó százalékot, mely az 1879-ik évben 84 frtot tett, az 1880-iki évre még be nem küldötte, határozottat: miszerint a nevezett biztosító társaság igazgatósága az egylet titkára utján felhívandó az 1880-iki évre szóló biztosítási díjakra vonatkozó mérlegnek s egyuttal a szerződés értelmében, az egylet pénztárát illető százaléknak mielőbbi megküldésére.

Ezek után a közgyűlés több kevésbé fontos és érdekes ügy elintézése után, feloszlott.

Örömmel vesszük tudomásul a szerencsés választást s szívünkben kívánunk szép sikert az ujalog a cselekvés terére lépett nagy jövőjű egyletnek.

Szerk.

Jegyzéke

a r. kath. felső leánynevelde s kisedővő építésére följánlott kegyadományoknak.

(7-ik közlemény.)

a) A VI-ik számú gyűjtő íven: Beór Mihály ur 50 frt, Beór Ilka és Alice 100 frt, Kovaliczky István 5 frt, Molitorisz István 5 frt, Urbán Gyula 10 frt, Rakovszky Ferencz 10 frt, Krivácsy Károly 1 frt, Rihnavszky Nándor 2 frt, Neumer István 2 frt, Zsarnay Valér 1 frt, N. N. 1 frt, Tardy József 1 frt, Adler Samu 5 frt, Berthóty Tivadar 1 frt, Wanczák Samu 1 frt, Hlavács Bódog 1 frt, Keczer Imre 4 frt, Zborovszky Alajos 5 frt, Tahy Jenő 1 frt, Szepesházy J. 1 frt, Sunyavecz János 5 frt, Roskoványi Ambrus 10 frt.

b) A VII-ik számú gyűjtő íven: Mattyasovszky Tamás 10 frt, Dessewffy Ignác 5 frt, Hudák Mihály 1 frt.

c) Közvetlen adakozásban: Halmay Ágoston 2 frt, Kadas Kálmán 5 frt, Kiss Antal 2 frt.

Eperjes, 1881. május hó 16-án.

Pletényi Endre,
apát-plébános.

Levelezés.

Bártfa, május 14.

A bártfai fürdő holnap esetleg egy hét mulva hivatalosan nyitattik meg, a mennyiben a víz melegítetteti s a közönség fürdőtetni fog. Ez a fürdő nyitány, a bártfaiak „elősaionja“, melyet akként szokunk élvezni, hogy a „tavaszi sétával“ párosítjuk. Van is már négy fürdővendégünk; ezek közül kettő vagy két hó óta élvezi a fürdői levegőt zavartalanul, nem irigylendő remeteségben.

Az ujonnan megválasztott fürdői functionarius még mult évi őszkor küldetett számkivetésbe a bártfai fürdőbe, valószínűleg azért, hogy részben megbüntettessék azon makacssága miatt, melyet eddig az egész világ fürdői iránt következetesen tanusított olykép, hogy egyikét sem érdemestette látogatásával szerencsétetni s e miatt a rossz nyelvek még avval is rágalmazzák, hogy fürdőt életében akkor látott legelőször, a midőn új állomását elfoglalandó, a bizottság által a fürdőbe kísértetett. (En azt hiszem, hogy ezek túloznak, mert a fürdőt a nevezett ur távolból is megtekintette). Ezen korai kiküldetés második oka valószínűleg a nevezett ur tanusított viszonya (ha a víz a fürdő-kádban létezik); czélja pedig: vízhez szoktatás által a víznek meleg és hideg állapotban, sőt kádakbani megkedveltetése, a mire fél esztendei praxis elégségesnek találtott.

Azoknak, a kik a bártfai fürdőt ismerik, elárulom azt is, hogy a „kőhegy“ legtetőjére egy sétány vezetend s ez már a földény alkalmával használató állapotban lesz; a hegytetőn egy kioszk fog felállítatni; és arról is gondoskodni fog a város, hogy a legszebb kilátások egyikének élvezhetését lehetővé tegye. — Ezek által a fürdői erdő valóságos „Tivoli“-vá varázsolatik. — Mindez a fürdőbizottságnak köszönhető, mely a fürdő emelését tűzte ki czélul.

II.

Színészet.

Mult szombatan Genée Richárdnak „Kapitány kisasszony“ című operette-je adatott elő. Ez operette szövege a „Charlotte kapitány“ című ismert francia regény után készült s meséje elég érdekes. A szereplők közül kiemelést érdemel Krecsányi Sarolta ki Fanchette-t, a vállalkozó párisi színésznőt élethíven személyesítette; mindjárt első felvonásbeli francia couplet-jével is arattott tetszést, mely a harmadik felvonásban érte el tetőpontját. Halmayné (Franciska) s Bérczy (Lamberto) jól énekeltek; Latabár (Don Januario) pompásan adta az önéretében határt nem ismerő gazdag brazilait, ki személyesen sem nem sohajt, sem nem csodálkozik, hanem ezen dolgokat is Mungo szolgálja (Fenyéry) által végezteti. Legsikerültebb s legeredetibb alakja ez operette-nek azonban kétségkívül a czeremóniás (Németh) volt, ki annyira rövidlátó, hogy a köoszlopot is embernek nézi s midőn belébotlik, bocsánatot kér tőle. A kiállítás ismét fényes volt.

Vasárnap a „Csirkefogó“ című népszínmű. Halmayné (Csalán Viki) gyűjtő nőtái s Németh (Susták) töről metszett eredeti alakja hoztak be egy kis elevenséget a darabba, mely a többi sze-

replő elismerésre méltó törekvései dacára sem tudott elég hatást előidézni.

Hétfőn, május 16-án Halmay Imre „Fekete Frakkban“ jelent meg. Ezen 1 felvonásos magán vigjáték (Dreyfuss-tól) Halmay ügyes, találó hanghordozása és a szerephez hű mozgása, szóval sikerült alakítása folytán képes volt a közönség érdeklődését folyton ébren tartani s a bizonyos mozgó Halmaynak a siker elismerésével — tapsot kivívni.

Az ezt követő „Fiam nagyon ostoba“ című Findeisen Gyula által irt 3 felvonásos vigjátékban Latabár Kálmán (Brandes Miklós) túlzás nélkül adta hatásos, komikus szerepét, jól kiemelte az ostoba fiu jellemző vonásait s a jelenetek neveltséges oldalát. — Kövesy Sarolta (Róza) könyvedén mozgott, híven színezett, — nemkülönben Váczy Vilma (Emma). — Az est sikerét nem csekély mértékben előmozdították még Németh József (Wagner) elethű alakja, Abonyi Gyula (Eigner) nemes egyszerűsége, Závodszy Teréz (Eleonora), Fenyéry Mór (Márton) és Karczag Gyula (Kalkstein) igyekezete.

Kedden, május 17-én Németh József jutalomjátékául Csiky Gergely 400 arannyal jutalmazott 3 felvonásos vigjátéka: „Az ellenállhatatlan“ hozatott színt. — Abonyi Gyula (Rodrigo) az ellenállhatatlan személyesítéséhez szép alakot, nemes magatartást, — valóban ritka, férfias szépséget és színi routin-t hozott s játéka biztos, megfelelő, hű és könnyed természetével sikerült alakítást mutatott be. Kitűnően sikerült főleg a mérgezési jelenet és az elbizakodott lovag önhittségéből folyólag sikeresnek vélt kényszer-esketési-kísérlet, és e sikert a vele együtt gyakran tpsossal jutalmazott, — különben is „jutalmazandó“ — Németh József (Diego) nagy mértékben segítette elő. — „Elég“ volt már, a mit mi Németh tehetségéről és képességéről mondottunk s azért itt csak azt emeljük ki, hogy Németh megfelelt várakozásunknak, még pedig olyannyira, hogy hibájáról, melynél fogva ő gyakran ugyanaz, is lemondott. (E tekintetben különben ezen egész hét folyamán nem lehet ellene panaszunk). Kövesy Sarolta a Florinda hercegnő szerepét művészetének megfelelő alakításban mutatta be. — Latabár Kálmán híven színezett (Dorido), — Váczy Vilma mint Coscolina, szokott otthonosságával és tapintatával, Závodszy Teréz (Elvira), Fenyéry (Gil Perez) és Halmay Imre (Lamella) igyekezetével vívták ki elismerésünket.

A darab gyönyörű nyelvezete, — ügyes szövege, — és lélektani helyes alapja stb. — mind, — mind a nagy mesterre vallott.

Ezt követte Offenbach Jakab 1 felvonásos operette-je, melynek szövegét Meilhac és Halévy irta: „A dajka“. — Halmayné olyan igaz, élethű dajka volt, mint Dorottya, hogy különbet ritkán is találánk. Éneke a mindig biztos hang, a mindig művészi emelkedés és leszállás váltakozása folytán, teljes mértékben sikert. Hatásos volt kivált Bérczy Ödönnel (Gargailon) és Csatar Gyózóval (Mitouillard) énekelte kettős és hármas éneke. — E két utóbb nevezettel együtt egy

Folytatás a mellékleten.

TÁRCZA.

Prolog

a királyfi nászünnepe. *)

Dramai költemény 1 felvonásban, néma képlettel.

Irtá: Lévy István, kir. főgymn. tanár.

Személyek:

Magyarország nemtője.
Egyetértés.
Szabadság.
Egyenlőség.
Vezér a népből.
Széchenyi.
Vörösmarty.
Petőfi.
Szent László } alakjai.
Nagy Lajos }
Mátyás király }
Nép mindkét nemből.

1-ső jelenés.

Szabad tér. A függöny felgördültekor kívül hármas harsona. A nemtő belép. Utána a nép.

A nemtő.

Magyarok, ime annyi balszerencse,
Oly sok vihar között elhotalak
Olyan mezőkre, hol örök tavasz
Mosolyg reátok; hol majd boldogan
Fogjátok nézni az idők sebes
Folyását. — E föld, a mely életet
Leszen hivatva adni nektek, égtől
Megáldatik; méhéből sárrany
Sarjad ki s boldogság és égi üdv fog
Honolni mindenütt; szép kertetek
Piros virági bűvös illattal
Töltik be a léget, mit a szelid
És enyhe szellő széthord bérézeken
És völgyeken s nyomában mindenütt
Szerencse, vigság út biztos tanyát. —
De mindez úgy fog teljesedni csak, ha
Az egység, szabadság oltárihoz
Szent áldozattal járultok; ha azt
Az égi lényt, ki képes népeket
Örök dicsőség, üdv szentélyibe
Vezetni, hó imával kerítetek.

*) Előadta Krecsányi Ignác színtársulata Rudolf trónörökös nászünnepejének előestéjén az eperjesi magyar színpadon.

Igy fog teremni számotokra egy más
Gyümölcs, mely biztosítja mindörökké
E föld határain tanyátokat:
Az egyenlőség forró érzete
A hontikekbele tiszta mélyiben.
Vessétek hát ki szívetekből a
Viszály rüt magvait, mely romba dönt
Hatalmas országot, királyi trónt
Egy pillanatban. Ah, üzzétek el
Az ármány és csel csúfos szörnyeit!
Szeressétek királytokat, hiszen
A trónra magatok emeltek.
Ha, nemzetem, hűn szívedbe oltod azt,
Mit ajkim most elődbe tartanak,
Jöhet reád bármilyen forogteg,
Te rendületlenül állsz meg s daczolsz
A zúgó vész erős hullámaival.
És mostan el, távozzatok; kiki
Végezze elvállalt köteleit.

Vezér a népből.

A cél, mit im szívünkre most kötél,
Magasztos. És mindazt követni fogjuk,
Mit ajkid mondtak, erre esküszünk.
De légy ez tán is őrző szellemünk!

(A nép eloszlik.)

2-ik jelenés.

A nemtő.

Új nemzetet adék im a világnak,
Mely az emberem örök láncza közt
Majd összefűző kapcsol képezend. —
Oh, vajha, izmos fáva sarjadozva
Igém, ép gyümölcsöt teremnének,
Melyet soh'sem emészt meg az idő!
Mi boldogság gyulaszná keblemet,
Ha a szentháromságot, mit neki
Oly tiszta szívből tartam volt elé,
Örökre tiszteletben tartaná!

(Zúgás hallatszik.)

De vajh, mi rémes láрма háborítja
Nyugalmas lelkem hó ábrándjait?
Mi vészfelleg készül zúdítani
A romboló zápornak arjait?
Meggzegték volna a szent fogadást?
Mily ördög műve üz itt cselfogást?
Taposva volna már az egyetértés?
Meggvetve béke istenasszonya?
Hah! Mily tolongás! Mily örült futás!
És erre jönnek! Istenem segíts!

(Nép fut keresztül a színen a Viszály által üldözöttetve; futás közben a szavak hallatszanak.)

Szegény magyar hazánknak vége, vége!

A nemtő (részletesen).

Im a viszály, a pártdüh tombolása!
Oh jaj nekem! Reményem füstbe szállt!

A rend bomolva; dül a rémes átok.
Tehát a poklok lángja itten is
Okádjá vad tüzét, pusztítva mind,
Mi szent az Isten s emberek előtt?
Tehát e nép se lesz ment a csapások
Súlyától, mik már annyi népeket
Szórának a sir ádáz éjleibe?
Meg kell izlelned, népem, néked is
A keserűség mérges poharát?
A szolgaságnak csörgő lánczait!
Nyomornak kétségbejítő kínjait?
Érezni a Cherub lángpallosát?

3-ik jelenés.

Előbbi. Egyetértés (jobbrol).

Szabadság (elülről, jobbrol).

Egyenlőség (balról, hátulról).

Nép vezére. Nép.

Egyetértés.

Oh jaj nekem! Mint fáj minden tagom!
Mi szörnyű kín emészt keblemet!
Oh mint sajognak testem izmai
E senyvesztő lánczok békóiban!
Az emberek fölzugtak ellenem,
Lábbal tapodták vérező szívem.
Ellankadék a hosszú küzdelemben,
Melyet a létért kelle vívni nékem.
Mi leszen e hazából nélkülém!

A szabadság.

Hazám nemtője, im, mivé levék!
Az ördögök fölkeltek ellenem
S a poklok átkos mélyire akarnak
Lelőkni. Oh, mi szörnyű állapot!

Egyenlőség.

Elveszve minden; mindütt zűrzavar!
Az egykor hímes földön megvetés kel.
Igazság, egyenlőség csak mese.
Dögveszes börtön nyirkos mélyire
Hurcolnak engem is, ki csak dicsőt
Küldtettem e hazára hinteni.

Vezér a népből (komoran).

Erőm fogy; a lét ing. Oh álmaim
Tündér reménye mily hűtlen levél!
Az Isten ránk mérre vas karjait.
— — büneink miatt
Gyult harag kebledben.
S elsújtád villámidat
Dörgő felgedben.

Az egyetértés elhagyott, dicső
Szabadságunkat rablánczokra verték.
Hová jutánk! Mily örvény szélire!

(Vége köv.)

összevágó egységes, sikerült előadást mutatott be. — Bérczy hősiesen tűrte a „ringattatás“ keserveit s Csátár olyan szakállas dajka volt, hogy no! — A helyzetek komikumát mindketten jól kiemelték. Szerdán: „Egy magyar huszárkáplár Bécsben.“ (Ihr Corporal.) Bécsi életkép Costától. A darabban van sok mulattató elem, mely hatását Bécsen kívül (melynek számára irva van) is meg szokta tenni. Krecsányiné (Zsuzsi) tűzről-pattant szakácsnő volt. Németh és Latabár (Lampel és Vendelin) tökéletesen érvényre juttatták szerepeik humoros tényezőit. Bérczy fess huszárkáplár volt, ki öntudatában van annak, hogy a huszár az isten első katonája. Krecsányi Sarolta (Teréz) ügyesen játszott mint mindig s hatással adta elő coupletjeit, de a szereptanulásra ez alkalommal kevesebb gondot látszott fordítani, mint rendesen. Kövesy Sarolta (Paulin) kis szerepében kedvesen illeszkedett a keretbe, mint mindig. Rácz (Roderich) torzolatot csinált a huszáronkényesből, kinek egyébként csak azért kell neveléses színben feltűnnie, mert elkényeztetett gyermek. Váczy Vilma (Elza bárónő) minden szerepét jól és kedvvel szokta alakítani, úgy most is. A közönség jól mulatott.

Csütörtökön május 19-én „Jack“ Daudet Alfonz legjobb nagyhatalmú drámája (5 felv. előjátékkal) került színre. — Abonyi Gyula, mint Jack a sokat szenvedett boldogtalan ifjú lelki állapotának hű s alakján, külső kinézésén is vissza-tükröződő szenvedéseinek megfelelő bemutatásáért méltán megérdemelte a közönség többszörösen nyilvánult elismerését; nagyon jól sikerült kivált anyjával való találkozását és a haldoklást feltűnő jelenete. — Abonyi biztosan, tervszerűen, alapos számitáson nyugvó lélektani határozottsággal alakít. Szerepeit tudja, átérti, átérzi. Ugyanezt tapasztaljuk mindig Kövesy Saroltánál is, a ki ez estén is, bár szerepe (Cecile) kicsiny volt, alkalmat talált ezen előnyeit észrevétni. Halmay Imre elemében volt, az ő kedve az alakjai egyikét mutathatta be D'Argentonban. Váczy Vilma, mint Ida a szerep jellemző vonásait kiemelte, a költő (?) iránti elfogultságot, melynek az ősiute csodálat az alapja, jól mutatta be. Német József a jólelkű, nemes gondolkodású Rivals orvost híven képviselte. — Az egész előadás gyors menettű, kerek egészet képezett és ezen tekintetben érdeme van Fenérynek (Hirsch) és a kisebb szerepekben fellépett társainak (Karczag, Csátár stb.) is.

A színtársulat, a mint azt az e heti előadásokból is látjuk, igyekszik jól és jól adni, — a közönség azonban e héten ezen igyekezetet nem jutalmazta kellően, mert majd mindig csekély számmal jelent meg. Arra kérjük ennél fogva az érdemet mindenkor méltányolni tudó, igen tisztelt közönségünket pótolja ki az e heti hiányt a színigazgató által most utolsón rendezett felbérlet buggó, nagylelkű pártfogásával!

Különfélék.

Felhívás. Önkényes tüzoltó-egyesületünk működő szazada újabb szervezkedvén, felhívjuk városunk tetterős s a közügyért lelkesülni tudó férfi-lakosságát s nevezetesen ifjuságát, hogy ezen, a közbiztonság már is számos érdemet szerzett férfias szövetkezetbe tömegesen belépjen. Egyesületünk még csak néhány év óta áll ugyan fenn, hivatásának mindazáltal ezen rövid idő alatt is oly buzgalommal és odaadással felelt meg, hogy több tagja legfelsőbb elismerésre érdemesítette magát. Jogos önérdemet táplálhatnak tehát mindazok, kik az egyet egyenruháját viselik, — s éppen ez oknál fogva bizton reméljük is, hogy jelen felhívásunk nem fog eredmény nélkül elhangzani. A tagfelvételre egy bizottság küldetett ki, melynek elnöke Krajzell Kálmán alparancsnok, kinek a jelentkezések történnék. Eperjesen, 1881. május hó 19. Az eperjesi önk. tüzoltó egyesület parancsnoksága.

Megyei küldöttség. Mig a sárosmegyei tisztelő küldöttség, melynek megyei főtisztviselőink is tagjai voltak, oda járt Budapesten a Trónörökös Ö Fenségének üdvözlétére, addig a megyei alispáni hivatal vezetésével a koronás aranyéremmel kitüntetett Fekete Sándor megyei érdemteljes levéltárnok és tiszteletbeli főjegyző bizatott meg. — A küldöttség Ö Méltósága köztisztviselőben és szeretetben álló főispánunk vezetésével mellett járult a Fenséges pár elé tolmácsolni Sárosmege örömét a hódolva tisztelt Trónörökös pár boldog egybekelése felett.

A képviselő választás. A választási mozgalmak, hallomás szerint már a bártfai v. kerületben is megindultak és a legnagyobb titokban folynak. — Még nem tudjuk: hány képviselő-jelöltünk lesz a választás napján? Eddig két kategóriába sorozható aspiránsok vannak: kettő jó és rossz kedvben határozottan és komolyan lép fel és ha megbízható forrásból nyert információ nem csal: — mindkettőnek megválasztása bizonyos és minden kértelyt kizár; és ez annál kellemesebb a választókra nézve, mert mindkettővel ezentul is jó barátságban maradhatnak; — ezen concurrensok nem is tarthatnak versenytársaiktól, a kik csak akkor gondolkoznak a fellépésről, ha jókedvűek, ezen „Gemüthliche“-ket akként fog lehetni legyőzni, hogy ha azon lehetőségétől fosztatnak meg, hogy jókedvűk kerekedjék.

II.

Jutalomjáték. F. hó 24-én kedden, Kövesy Sarolta k. a. jutalomjátékul „A legújabb botrány“ című kitűnő francia vígjáték került színre. Kövesy Sarolta kisasszony kiváló alakító tehetsége és komoly törekvésének annyi fényes tanujelét adá, hogy nem kételkedünk, miszerint műértő közönségünk meg fogja ragadni az alkalmat, hogy ezen kis kedvenczét a megérdemelt elismerésben részesítse.

Felvidéki egyetem. Most már nemcsak Szeged és Pozsony mozgolódnak azon irányban — írja az Ellenőr, — hogy a harmadik egyetem székhelyéül választassanak, hanem a felvidéken is mozgalom indult meg. Sárosmege közönsége ugyanis feliratban fordult a képviselőházhoz, hogy a harmadik egyetem felállításánál valamelyik felvidéki megye alkalmas városa vétessék figyelembe. Szepesmege bizottsági közgyűlése, ezen hozzá pártolás végett megküldött feliratot tárgyalván, elismerésre méltó szerénységgel oda nyilatkozott, hogy azon szellemi és anyagi tényezők, melyek egy tudományegyetem felállításának a mai kor igényeihez képest feltételét képezik, a felvidék egyik nagyobb városában sem találhatók fel, s így a feliratot nem pártolhatja.

Majális. Szerdán, május 18-án vidám zsvaj az ev. Collegium előtt, majd lelkes, többszörös éljenzés, muzsika szó, zászlóelvonás jelentette már a kora reggeli órákban, hogy a Collegium gymnasiumi ifjusága majális tart. Majd megjött a várva-várt indulás ideje is — s a cigány lelkesen húzta, az ifjuság örömmel masirozott — s alig pár tréfa, pár dal, pár kacaj s ott volt a szeméthei fűrdőben, vezetői, a rendező tanár: Husz Armin ur stb. felügyelők alatt. Ott azután kezdődött a játék, a séta, az elmaradhatlan botanizálás, lepkefogás, kuglizás — no és egy kis ártatlan „trakta“. A főfőrendezők főleg a délutáni nagy dolgot készítették elő. A termet díszítették a tánczhoz. Ebbőlkor már több tanár volt künn a többi intézetekből is s jól esett látni azt a kedélyes, bizalmas kört, mely azután a róm. kath. főgymnasium tisztelt tanáraival szaporodva, egy kis társaságot alkotott. Az ifjuság példásan viselte magát s így a tanárok is több időt szentelhetek kedves, szeretett vendégeiknek, kartaársaiknak. A pont 2 óraker kezdődő táncz azután a terembe gyűjtötte az ifjuságot, mely az akadémiai hallgatósággal, vendégekkel szaporodva betöltötte a termet és a tánczolókat tarka, kedves csoportjait alkotta. A négyeseket átlag 60 pár lejtette. Lelkesen folytak kivált a csárdások. De lehetett is jó kedve az ifjuságnak, mert az ég jó idővel, váratlanul kedves tavaszi nappal lepte meg, a közönség pedig azzal tüntette ki, hogy tömegesen rándult ki, hogy már a kora délutáni órákban hemzsegett a fűrdő a vendégek sokaságától. Itt lomsátorünnep, amott sétatáncz, emitt batyubál, akarom mondani batyuzás, mind-mind a nap kellemét juttatta a szemlélő eszébe. A visszaindulásra 8 óraker adott jelt a trombita s 9 óra után szépen, rendben hazajött a menet, bár a gyorsan ügöző kocsi által gyakran lett haborgatva. S a ritka jó kedvvel végig tánczolt, végig mulatott majális most már a kellemes emlékek sorába lépett!

Karácsonyi Guidó gróf orsz. képviselő a trónörökös menyegzője alkalmából 20.000 frtra rugó alapítványt tett azon czélra, hogy kamatja (1000 frt) évente május 10-én, mint a trónörökös esküvőjének évfordulóján, egy derék szegény leánynak kiházásításul adassék. Karácsonyi gróf ez újabb tette ismét fényes bizonyítéka azon ritka és valóban főri áldozatkészségnek, melyet a gróf nagyszerű alapítványok életbe léptetése által már oly gyakorta tanúsított. Mint mindannyiszor, úgy most is, általános elismerés követi nemes elhatározását.

Közgazdaság.

Figyelmeztetés. Azok, kik 1881-ben szederfamatot óhajtanának vetni, felkéretnek ebbeli szándékukat mielőbb az alulírott felügyelőség tudatni. Az elvetendő mag a vetésről s gondozásról szóló utasítással együtt ingyenesen küldetnek meg. 1 liter szederfamat vetésére 40 □ öl, 1/2 liter elvetésére 20 □ öl szükségeltetik. Ezen területek különben is magvetésre alkalmas helyen mielőbb volnának felásandók és pedig kerti földben 1—1 1/2 láb, nem kerti földben 2—2 1/2 láb mélyen, feltéve, hogy az alsóbb földréteg minősége szintén megfelelően a fennemlített czélra. A m. kir. selyemtenyészési felügyelőség Szegzárdon. (Részletesebb tájékoztatást a „Sárosmegyei gazdasági egyesület“ titkára nyújt. Szerk.)

Nyiltér.

Az e rovatban közölttekért nem felelős a szerk.

T. Sztelho Gusztáv orvos urnak, Eperjesen.

El nem mulaszthatom még e téren is tartozó hálás köszönetemet nyilvánítani önnek ném hágyamázbetegsége alkalmakor kifejtett fáradsatlan buzgó és sikerteljes gyógykezelése által tanúsított nagyrabecsült érdemeiért. Fogadjon orvos úr még egyszer köszönetemet azon kívánsággal, hogy engedje az ég, miszerint pályáján minden fáradaimait siker koronázza.

Kiváló tisztelettel maradtam kész szolgája

109.

Füzy István.

Vermisctes.

Fremde Ordensverleihung. Herr Alexander Tritsch, Sohn des hier allgemein geachteten Herrn Adalbert Tritsch, wurde vom König von Italien mit dem Ritterkreuz des italienischen Kronen-Ordens ausgezeichnet.

Benefiz-Vorstellung. Unsere Schauspielerin Charlotte Kövesy, deren Spiel neulich von uns mit Recht gelobt worden ist, wird Dienstag am 24. d. M. ihre Benefiz-Vorstellung haben. Wir empfehlen sie dem Wohlwollen des P. T. Publikums; sie verdient es, daß wir sie auszeichnen und protegieren.

Garten-Musik. Alle Nationalmusik-Liebhaber machen wir auf die heute im floegel'schen Garten stattfindende Reunion aufmerksam.

Der Landesausfluß für Hebung der vaterländischen Industrie und des Gewerbeunterrichts hat in seinen Sitzungen unter andern die Verhandlung der Frage betreffs Unterstützung der Raichauer Strick- und Webanstalt beendet und man hat sich darin geeinigt, daß der Ausfluß zur Deckung des 6522 Gulden betragenden Kostenanflages dieser Anstalt, von welcher Summe sie nur 2200 Gulden selbst zu decken vermag, eine Unterstützung von 3222 Gulden beantragen wird, für die Web-Anstalt in Sz.-Keresztur aber eine jährliche Unterstützung von 300 Gulden.

Die Ausstellung der Section Beskid des Ungarischen Karpathenvereins, welche befanntlich im August dieses Jahres im Bade Szobráncz stattfinden und Hausindustrie-Erzeugnisse sowie Mineralwässer umfassen wird, verpricht sehr stark besucht und gut besucht zu werden. Das h. Handelsministerium hat der Section in richtiger Würdigung der Bedeutung solcher partieller Ausstellungen 150 fl. für Prämien zur Verfügung gestellt. Bisher sind schon zwanzig Mineralwässer behufs Vornahme der Analyse angemeldet. K. S.

Petroleumquelle. In den Bergen von Ober-Zemplin stieß ein Einwohner von Homonna auf eine Petroleumquelle und er hat sich fogleich das Recht des Freischurfes ausgemerkt.

Maifest. Die Frühlingsunterhaltung, welche am 18. d. M. von der Gymnasialjugend des evang. Collegiums arrangiert wurde, ist vorzüglich gelungen. Die Witterung war sehr günstig; sie brachte Morgens „theilweise Heiterkeit“, welche später continuirlich wurde und den ganzen Tag zu einem sehr angenehmen machte. Die Jugend und das zahlreich anwesende Publicum unterhielt sich gemüthlich im langerheuten „Grünen“ und im Tanzsaale, der von den kleinen und großen Schönheiten mit buntem Leben erfüllt wurde.

Die Hauptstaaten Europa's verhalten sich in Bezug auf ihren quadratischen Inhalt und die Dichtigkeit der Bevölkerung nach Balbi's Statistik von 1864 folgendermaßen: Belgien ist der dichtest bevölkerte; es verhält sich zu Norwegen bezüglich seiner Oberfläche wie 24 zu 26, und bezüglich der Dichtigkeit der Einwohner wie 162 zu 5. Sodann folgt das Königreich Sachsen mit 2 als Quadradratfläche und 122 als Dichtigkeitsziffer; dann die Niederlande 28 und 103, Großbritannien 25 und 91, Baden 12 und 89, die deutschen Staaten 2 und 87, Württemberg 1,6 und 87, Königreich Italien 21 und 85, Frankreich 44 und 69, Preußen 23 und 66, der Kirchenstaat 0,9 und 62, Baiern 6,1 und 61, die Schweiz 33 und 61, Desterreich 52 und 54, Hannover 3,1 und 50, Portugal 7,6 und 42, Spanien 41 und 31, die europäische Türkei 44 und 29, Griechenland und die jonischen Inseln 42 und 25, das europäische Rußland 441 und 12, Schweden 36 und 9.

Historische Lügen. In der Schlacht von Marathon, so erzählt z. B. der brave und leichtgläubige Justin, den wir Alle auf der Schulbank construirt und interpretirt haben, verfolgte der Athener Kynegiros die Perfer, welche in ihre Schiffe sprangen und ergrieff eines der Schiffe mit den Händen; als ihm die Hände abgehauen waren, packte er es mit den Zähnen und verhinderte so die Feinde, vom Lande zu stoßen. Ein Portugiese, — ich weiß nicht mehr, in welchen modernen Geschichtswerk ich diesen schönen Zug gelesen habe, — lud, als er keine Kugeln mehr hatte, sein Gewehr mit seinen Zähnen; wenigstens war sein Gebiß weniger solid als das des Atheners. Die Geschichtschreiber, welche mir vorangegangen sind, sagt Diodor von Sicilien, sind eitel Erfinder von Lügen. Und er selbst nimmt keinen Anstand zu erzählen, daß in einer Schlacht zwischen den Lacedämoniern und Arkadiern diese 10.000 Mann verloren und jene, keinen einzigen. Als Fabius Maximus im Jahre 112 die Allobroger aufs Haupt schlug, tödtete er 120.000 Gallier, nahm 80.000 gefangen, während er nur 15 Mann verlor! So erzählt Appian. Bei Chärona, berichtet derselbe Appian, wo Sulla über Archelaos, den Statthalter des Mithridates siegte, tödteten die Römer 110.000 Mann; sie glaubten anfänglich 14 der Ihrigen verloren zu haben; der Irrthum flärte sich jedoch bald auf, es waren ihrer, der Verlorenen nämlich, nur 2 gewesen. In der Folge hat Sulla — und bis heute ist noch kein Heerführer ihm in dieser Kühnheit gleich gekommen — in seinen Schlachtenbulletins die Zahl der auf seiner Seite Gefallenen regelmäßig auf Null angegeben. In der Schlacht bei Tigranocerta hatte Lucullus, — nach Plutarch, — 5 Tödt, während Tigranes 100.000 Fußleute und eine unzählbare Reitere einbüßte. Chevreau erzählt in seiner Weltgeschichte, der Kaiser Arnulf habe im Jahre 891 100.000 Normannen getödtet ohne einen einzigen der Seinigen zu verlieren. In der Schlacht von Tariffa, 1340, erschlugen die Christen 200.000 Mauren, sie liebten aber auch dafür 20 der Ihrigen auf dem Plage zurück!! B. L.

